

Received: 19 March 2025

Revised: 16 April 2025

Accepted: 16 April 2025

PARTICIPATORY INTEGRATION: DRIVING PUBLIC POLICY THROUGH LOCAL RESEARCH IN SURATTHANI PROVINCE

Kanitta HOMTAKO¹, Sorada HOMTAKO¹ and Lalita HOMTAKO¹

1 Suratthani Province Local Research Coordination Center, Thailand; kanittahomtako44@gmail.com
(K. H.)

Handling Editor:

Professor Dr.Duangduen BHANTHUMNAVIN National Institute of Development Administration, Thailand
(This article belongs to the Theme 1: Humanities & Social Sciences for Sustainability)

Reviewers:

1) Associate Professor Dr.Winit PHARCHARUEN	Maejo University, Thailand
2) Assistant Professor Dr.Ketsada PHATHONG	Mahamakut Buddhist University, Thailand
3) Dr.Maneerat MITPRASAT	National Human Rights Commission, Thailand

Abstract

This research article aims to study and promote participatory integration of organizations in Suratthani Province in driving public policy through local research. The study focuses on analyzing processes, problems, obstacles, and success factors of the operation, as well as seeking solutions and applying research knowledge for sustainable development in the area. The research found that integrating partnerships, participation from all sectors, and continuous process improvement are critical factors in driving public policy to achieve success. Furthermore, translating research findings into practical action at the community and provincial levels helps promote sustainable development and meet the needs of local people effectively.

Keywords: Participatory Integration, Public Policy, Local Research, Suratthani, Sustainable Development

Citation Information: Homtako, K., Homtako, S., & Homtako, L. (2025). Participatory Integration: Driving Public Policy through Local Research in Suratthani Province. *Thai Interdisciplinary and Sustainability Review*, 14(2), Article 4. <https://doi.org/10.14456/tisr.2025.40>

การบูรณาการแบบมีส่วนร่วม: การขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ ด้วยงานวิจัยท้องถิ่นในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ชนิษฐา หอมตะโก¹, ไชรดา หอมตะโก¹ และ ลลิตา หอมตะโก¹

1 ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี; kanittahomtako44@gmail.com (ชนิษฐา)

บรรณาธิการผู้รับผิดชอบบทความ:

ศาสตราจารย์ ดร.ดุจดเดือน พันธมนาวิน

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

(บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของหัวเรื่องที่ 1: มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เพื่อความยั่งยืน)

ผู้ทรงคุณวุฒิผู้พิจารณาบทความ:

1) รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ฝาเจริญ

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษภา ฝาทอง

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

3) อาจารย์ ดร.มณีนรัตน์ มิตรปราสาท

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและส่งเสริมการบูรณาการแบบมีส่วนร่วมของขบวนองค์กรในจังหวัดสุราษฎร์ธานีในการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะด้วยงานวิจัยท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์กระบวนการ ปัญหา อุปสรรค และปัจจัยความสำเร็จของการดำเนินงาน ตลอดจนแสวงหาแนวทางแก้ไขและประยุกต์ใช้ความรู้จากงานวิจัยเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาที่ยั่งยืนในพื้นที่ ผลการวิจัยพบว่า การบูรณาการภาคีเครือข่าย การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และการปรับปรุงกระบวนการทำงานอย่างต่อเนื่อง เป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะให้บรรลุผลสำเร็จ นอกจากนี้ การนำข้อเสนอจากงานวิจัยไปสู่การปฏิบัติจริงในระดับชุมชนและจังหวัด ยังช่วยส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน และตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างตรงจุด

คำสำคัญ: การบูรณาการแบบมีส่วนร่วม, นโยบายสาธารณะ, วิจัยท้องถิ่น, สุราษฎร์ธานี, การพัฒนาที่ยั่งยืน

ข้อมูลการอ้างอิง: ชนิษฐา หอมตะโก, ไชรดา หอมตะโก และ ลลิตา หอมตะโก. (2568). การบูรณาการแบบมีส่วนร่วม: การขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะด้วยงานวิจัยท้องถิ่นในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. *สหวิทยาการและความยั่งยืนปริทรรศน์ไทย*, 14(2), บทความที่ 4. <https://doi.org/10.14456/tisr.2025.40>

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

บทนำ

ในบริบทโลกที่ผันผวนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน (Sustainable Development) จึงกลายเป็นวาระสำคัญที่ทุกประเทศทั่วโลกให้ความสำคัญ การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ที่ครอบคลุมมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมนั้น มิใช่เพียงการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้ หากแต่ยังต้องพิจารณาถึงศักยภาพและความพร้อมของ "คน" ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้ก้าวไปข้างหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืน

ประเทศไทยเองก็ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยได้กำหนดกรอบแนวทางการพัฒนาประเทศที่สอดคล้องกับเป้าหมาย SDGs และบริบทของประเทศ โดยมุ่งเน้นการสร้างความเข้มแข็งจากภายใน การเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน และการสร้างสังคมที่เป็นธรรมและเสมอภาค ซึ่งการดำเนินงานตามกรอบแนวทางดังกล่าว จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในสังคม ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน ในการร่วมกันขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

จังหวัดสุราษฎร์ธานี ถือเป็นหนึ่งในจังหวัดนำร่องของประเทศไทย ที่ได้แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน โดยได้ดำเนินโครงการและกิจกรรมที่หลากหลาย ซึ่งครอบคลุมประเด็นสำคัญ อาทิ การลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา การเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยวชุมชน การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของจิตอาสาในการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะด้านคุณธรรม การดำเนินงานดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึงความตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาศักยภาพของ "คน" ในทุกช่วงวัย ตั้งแต่เด็ก เยาวชน ผู้ใหญ่ และผู้สูงอายุ เพื่อสร้างสังคมที่เข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดี และสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

การสานพลังและความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายต่างๆ จึงเป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะในจังหวัดสุราษฎร์ธานีให้บรรลุผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม แม้ว่าการดำเนินงานดังกล่าว อาจต้องเผชิญกับความท้าทายจากปัจจัยภายนอกต่างๆ อาทิ สภาพทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไป อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาสังคม จะเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศให้ก้าวไปข้างหน้าอย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ซึ่งเป็นแผนแม่บทในการพัฒนาประเทศ ได้กำหนดทิศทางการพัฒนาในทุกด้าน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ การสร้างความเท่าเทียมและความเสมอภาคในสังคม การเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และการพัฒนาเศรษฐกิจและการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม ซึ่งยุทธศาสตร์ชาติดังกล่าว ถือเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาประเทศให้บรรลุเป้าหมาย SDGs และสร้างความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนให้กับประเทศ

นอกจากนี้ ประเทศไทยกำลังเผชิญกับความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมสูงวัย ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทั่วโลก (Global Aging) การเข้าสู่สังคมสูงวัย ก่อให้เกิดความท้าทายในหลายด้าน อาทิ ภาระด้านการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างตลาดแรงงาน และความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม ดังนั้น การเตรียมความพร้อมรับมือกับสังคมสูงวัย จึงเป็นวาระสำคัญที่ทุกภาคส่วนในสังคมต้องร่วมมือกัน

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การเตรียมความพร้อมรับมือกับสังคมสูงวัย จำเป็นต้องมีนโยบายและมาตรการที่ครอบคลุมในทุกมิติ ทั้งด้านการดูแลสุขภาพ การสร้างความมั่นคงทางการเงิน และการจัดสวัสดิการที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ (Phanwichit, 2022; Thatsanai, 2019) นอกจากนี้ การส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุให้มีสุขภาพดี มีส่วนร่วมในสังคม และสามารถพึ่งพาตนเองได้ ก็เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง (Whangmahaporn, Simmonds, & Whangmahaporn, 2018; Limaphant, Jewcharoensakul, & Nanthachai, 2019) ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ให้ความสำคัญกับ "คน" ในทุกช่วงวัย

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างบูรณาการ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และสามารถตอบสนองต่อความท้าทายที่เกิดขึ้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 จึงได้กำหนดแนวทางการปฏิรูปประเทศในด้านต่างๆ โดยมุ่งเน้นการปรับปรุงการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพบุคลากร และการลดความเหลื่อมล้ำในสังคม เพื่อแก้ไขปัญหาในแต่ละจังหวัด โดยใช้บริบทของแต่ละพื้นที่เป็นตัวตั้ง ซึ่งนำไปสู่การสร้างกลไกความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาสังคม และภาคส่วนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ด้วยความตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการพัฒนาท้องถิ่น ศูนย์ประสานงานการวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี จึงได้ดำเนินโครงการวิจัยเรื่อง “บูรณาการแบบมีส่วนร่วมของขบวนองค์กรจังหวัดสุราษฎร์ธานีในการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะด้วยการวิจัยเพื่อท้องถิ่น” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการพัฒนาท้องถิ่น การสร้างความเข้มแข็งให้กับภาคีเครือข่าย และการนำองค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาจังหวัดสุราษฎร์ธานีให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน

ผลการวิจัยในครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำความเข้าใจถึงกระบวนการบูรณาการแบบมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะในระดับท้องถิ่น และนำไปสู่การพัฒนาแนวทางและกลไกในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนต่อไป โดยคำถามสำคัญที่งานวิจัยนี้ต้องการตอบ คือ 1) อะไรคือปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบูรณาการแบบมีส่วนร่วมของขบวนองค์กรในจังหวัดสุราษฎร์ธานีในการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะด้วยการวิจัยเพื่อท้องถิ่น? 2) มีแนวทางใดบ้างในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน? 3) องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยนี้ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาจังหวัดสุราษฎร์ธานีให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนได้อย่างไร? การวิจัยนี้จึงมุ่งหวังที่จะเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนการพัฒนาจังหวัดสุราษฎร์ธานีให้ก้าวไปข้างหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืน โดยการสร้างความเข้มแข็งจากภายใน การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และการนำองค์ความรู้จากงานวิจัยไปใช้ประโยชน์อย่างแท้จริง

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมถือเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเปิดโอกาสให้บุคคล กลุ่มคน หรือองค์กรต่างๆ เข้ามามีบทบาทในการตัดสินใจ ดำเนินโครงการ แบ่งปันผลประโยชน์ และประเมินผลการพัฒนาด้วยความสมัครใจ (เสาวนิตย์ชัยมุสิก, 2542) ซึ่งการมีส่วนร่วมนี้จะต้องเป็นไปโดยปราศจากข้อกำหนดจากภายนอก และมุ่งตอบสนองความต้องการของสมาชิกในชุมชน พร้อมทั้งให้อำนาจในการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม รวมถึงสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการร่วมกัน

องค์กรสหประชาชาติ (United Nations, 1981) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้อย่างครอบคลุม โดยเน้นถึง 3 ประเด็นหลัก คือ การได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนา การทำให้เกิดการพัฒนา และการเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจเรื่องการพัฒนา

ขณะที่ Cohen & Uphoff (1980) ได้จำแนกระดับของการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ระดับ เพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจนยิ่งขึ้นได้แก่

- 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making): การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายของโครงการ
- 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (Implementation): การให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการลงมือปฏิบัติและขับเคลื่อนโครงการให้บรรลุผล
- 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefit): การแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

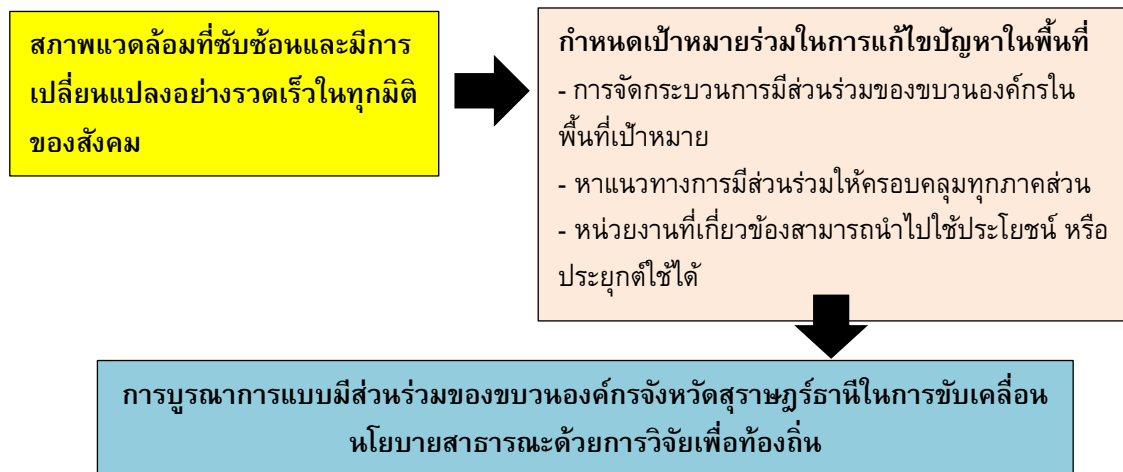
4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation): การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผลความสำเร็จของโครงการ

นอกจากนี้ Cohen & Uphoff (1977) ยังได้เน้นย้ำว่า การมีส่วนร่วมไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการตัดสินใจเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการปฏิบัติควบคู่กันไปด้วย โดยการตัดสินใจ การปฏิบัติ การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล จะมีความเชื่อมโยงและส่งผลกระทบซึ่งกันและกัน

ในขณะที่ Arnstein (1969) ได้เสนอแนวคิด "บันได 8 ขั้นของการมีส่วนร่วม" เพื่อแสดงให้เห็นถึงระดับของการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน โดยตั้งแต่ขั้นที่ 1 (การถูกจัดกระทำ) และขั้นที่ 2 (การบำบัดรักษา) ถือเป็นมีส่วนร่วมเทียมที่ประชาชนไม่สามารถเข้าถึงการตัดสินใจที่แท้จริงได้ ส่วนในขั้นที่ 3-5 ประชาชนเริ่มมีโอกาสแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะได้บ้าง แต่ผู้ใช้อำนาจยังคงสงวนสิทธิ์ในการตัดสินใจขั้นสุดท้ายไว้ จนกระทั่งในขั้นที่ 6-8 ประชาชนจะมีบทบาทในการตัดสินใจมากขึ้น โดยอาจมีส่วนร่วมผ่านตัวแทน หรือควบคุมการตัดสินใจด้วยตนเองโดยตรง

จากแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ ที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนและมีหลายระดับ ซึ่งการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในทุกขั้นตอน จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างตรงจุด

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นแนวทางหลัก โดยให้ความสำคัญกับการศึกษาแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่สะท้อนมุมมองของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างแท้จริง กระบวนการวิจัยประกอบด้วย การเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างรอบด้าน และการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่น่าเชื่อถือและเป็นประโยชน์

ในการกำหนดขอบเขตของการศึกษา ผู้วิจัยได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 4 โครงการย่อย แต่ละโครงการมีประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกัน โดยมีรายละเอียดดังนี้

โครงการแรก คือ โครงการการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน: กรณีศึกษาชุมชนหาดนางกำ ในการศึกษาโครงการนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดให้ประชากรคือ สมาชิกทั้งหมดของชุมชนหาดนางกำ หมู่ที่ 10 อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 220 คน และได้ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยเลือกตัวแทนจากกลุ่มต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในชุมชน ได้แก่ กลุ่มท่องเที่ยว กลุ่มธุรกิจ กลุ่มประมงพื้นบ้าน และกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวนกลุ่มละ 5 คน

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

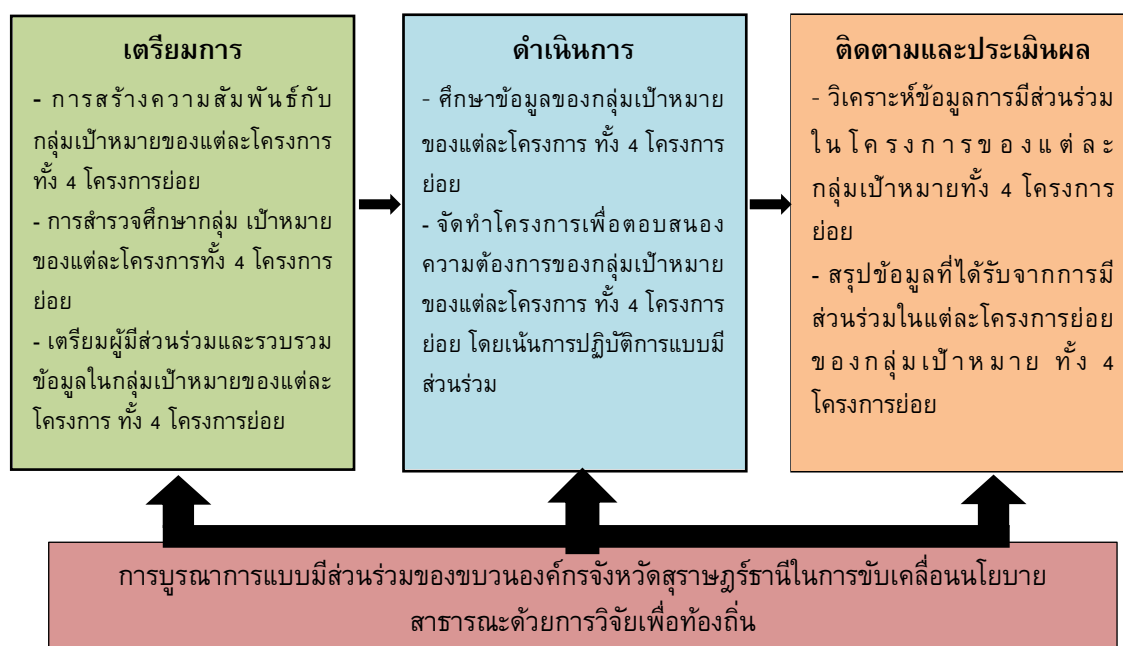
โครงการที่สอง คือ โครงการการมีส่วนร่วมในการจัดการการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก: กรณีศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลบ้านส้อง ในการศึกษาโครงการนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดให้ประชากรคือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลบ้านส้อง ซึ่งประกอบด้วย หัวหน้าศูนย์ บุคลากรทางการศึกษา ตัวแทน ผู้ปกครองนักเรียน และตัวแทนจากหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีจำนวนทั้งสิ้น 10 ราย จากนั้นจึงทำการคัดเลือก กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จากกลุ่มประชากรดังกล่าว โดยให้ครอบคลุมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักในการจัดการศึกษาของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

โครงการที่สาม คือ โครงการการมีส่วนร่วมของจิตอาสาเครือข่ายคุณธรรมพุทธสมาคมจังหวัดสุราษฎร์ธานี สำหรับ โครงการนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดให้ประชากรคือ ตัวแทนของจิตอาสาที่อยู่ในเครือข่ายคุณธรรมพุทธสมาคมจังหวัดสุราษฎร์ ธานี ซึ่งประกอบด้วย ตัวแทนจากคุณธรรมจังหวัด ตัวแทนจากวัฒนธรรมจังหวัด ตัวแทนจากเครือข่ายศาสนา และ ตัวแทนจากนักเรียนจิตอาสา โดยมีจำนวนรวม 10 ราย และทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จากกลุ่มประชากร ทั้งหมด

โครงการสุดท้าย คือ โครงการการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในสวัสดิการสุขภาพ: กรณีศึกษา หมู่ที่ 17 บ้านสวนกล้วย สำหรับโครงการนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดให้ประชากรคือ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 17 บ้านสวนกล้วย ตำบลบ้านส้อง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 35 ราย จากนั้นจึงทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดย เลือกผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ดังกล่าว

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่รอบด้านและครอบคลุมทุกมิติ โดยมีการศึกษาข้อมูลจากเอกสารต่างๆ ทั้งที่เป็นเอกสารทางวิชาการ รายงานการวิจัย และข้อมูลจากเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับ แต่ละโครงการย่อย นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ โดยการจัดประชุมกลุ่ม กับกลุ่มตัวอย่างใน แต่ละโครงการ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมได้แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ ประเด็นการศึกษา โดยในการประชุมกลุ่ม ผู้วิจัยได้ทำการจดบันทึกรายละเอียด และบันทึกเสียง (ภายใต้การขอ อนุญาตจากผู้เข้าร่วม) เพื่อนำมาใช้ในการตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวม จะถูกนำมาวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการตีความเชิงตรรกะ (Logical Interpretation) เพื่อสร้างข้อสรุปย่อยจากข้อมูลที่ได้ จากนั้นจึงนำข้อสรุปย่อยเหล่านั้นมาประมวลและสังเคราะห์ เพื่อให้ ได้ข้อสรุปที่ครอบคลุมและมีความหมาย จากนั้น ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการจัดหมวดหมู่และเรียงเรียงข้อมูล เพื่อให้เห็นประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อการศึกษา และในขั้นตอน สุดท้าย ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้ทำการวิเคราะห์แล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบความถูกต้องของภาษาและ เนื้อหา ก่อนที่จะนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) เพื่อให้ผู้อ่านสามารถ เข้าใจภาพรวมของข้อมูลที่ได้จากการศึกษา

ภาพที่ 2 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการบูรณาการแบบมีส่วนร่วมของขบวนองค์กรจังหวัดสุราษฎร์ธานีในการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะด้วยการวิจัยเพื่อท้องถิ่น

ผลการวิจัย

การบูรณาการของขบวนองค์กรจังหวัดสุราษฎร์ธานีในการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะด้วยการวิจัยท้องถิ่น เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการร่วมมือกันแก้ปัญหา ประเด็นร่วม โดยทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันทางภาระงาน ที่จะดำเนินงานร่วมกัน ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจเลือกลงมือปฏิบัติ ดำเนินการโครงการ กิจกรรม และร่วมรับผลประโยชน์ด้วยกัน โดยมีการปรับแก้ให้เหมาะสม ตลอดจนการดำเนินการบูรณาการของขบวนองค์กรจังหวัดสุราษฎร์ธานีในการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะเพื่อการวิจัยท้องถิ่น ซึ่งมีการดำเนินโครงการย่อย 4 โครงการ แต่ละโครงการมีกิจกรรม ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องฝึกอบรมตัวแทนกลุ่มต่างๆ ให้เกิดทักษะความชำนาญในการใช้เครื่องมือในการสร้างการมีส่วนร่วมในรูปแบบต่างๆ และนำเครื่องมือเหล่านั้นไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในโครงการของตนร่วมกับขบวนองค์กรต่างๆ ในท้องที่ ท้องถิ่น ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม นักวิจัย นักวิชาการและนักพัฒนาชุมชนจังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อผลักดันและขับเคลื่อนให้เป็นนโยบายสาธารณะ ด้วยการบูรณาการการมีส่วนร่วมผ่านกระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น

ปัญหาอุปสรรค ข้อจำกัดและปัจจัยความสำเร็จของการดำเนินงานบูรณาการขององค์กรขบวนจังหวัดการวิจัยเพื่อท้องถิ่น คือ ปัญหาอุปสรรคในภาระงานของแต่ละหน่วยงานมีจำนวนมาก มีข้อจำกัดเรื่องเวลาในการบูรณาการงานร่วมกันไม่ต่อเนื่อง ในการประชุมร่วมแต่ละครั้ง พบว่า บางหน่วยงานเปลี่ยนบุคลากรมาร่วมประชุมบ่อย ทำให้การประสานงานและการดำเนินโครงการสะดุด ส่วนปัจจัยความสำเร็จของการดำเนินงาน มีการปรับแก้ปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัดร่วมกันเป็นระยะๆ ในการดำเนินงานแต่ละโครงการ เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ หรือเหตุการณ์ ณ ขณะนั้น

แนวทางแก้ปัญหาแบบองค์รวมและให้หน่วยงานที่สนใจนำองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยเพื่อท้องถิ่น ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป โดยสร้างการมีส่วนร่วมในการประชุมกำหนดเป้าหมายร่วม วางแผนร่วมกัน ติดตามประเมินผลเป็นระยะ ปรับแก้และดำเนินงานตามแผนงาน กิจกรรมของแต่ละโครงการและรับผลประโยชน์ร่วมกันจากการดำเนินงานจนบรรลุเป้าหมาย โดยแต่ละหน่วยงานมีการกำหนดตัวบุคคลและผู้ประสานงานมาร่วมทำงานในแต่ละ

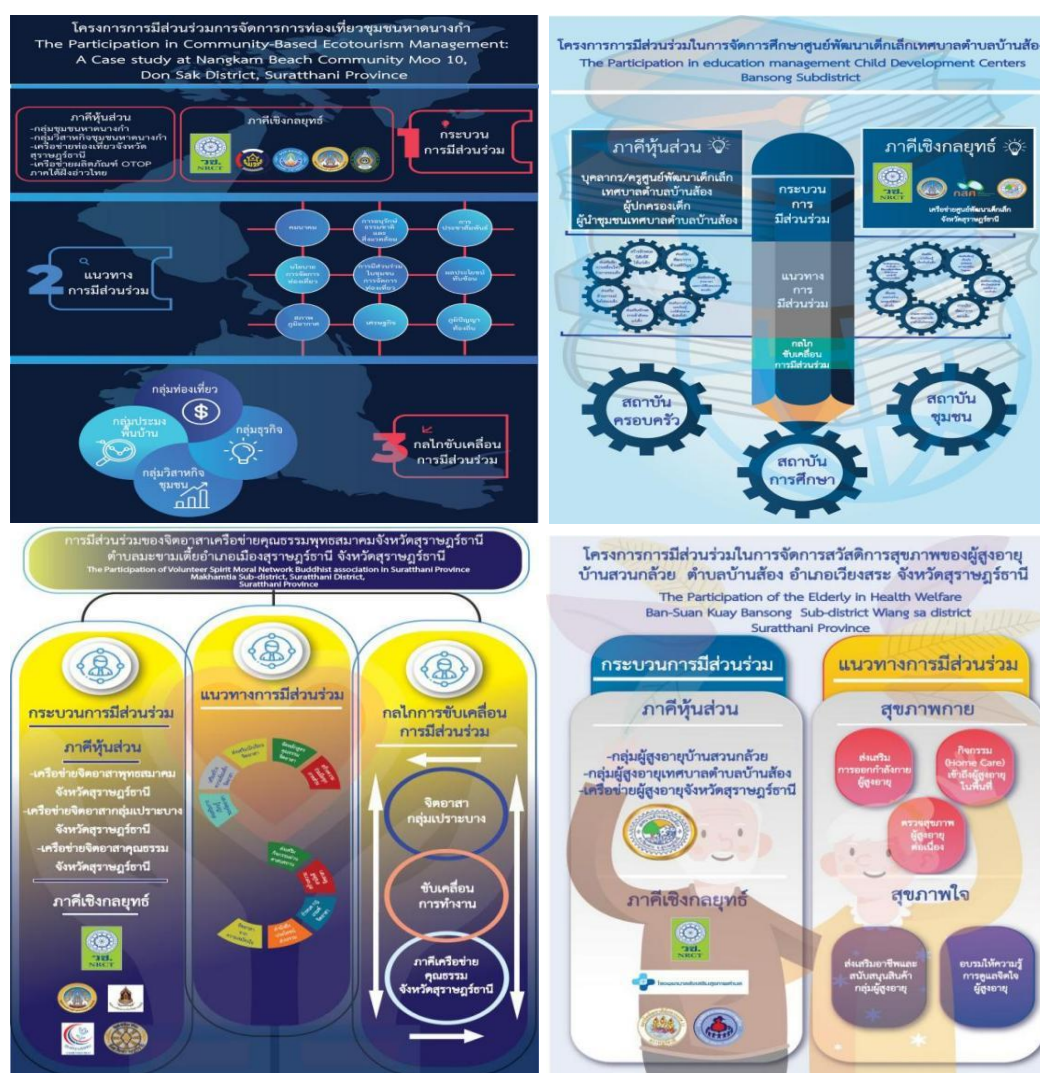
ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

โครงการชัดเจนขึ้น ทำให้การประสานงานเป็นไปด้วยดี บรรลุเป้าหมายร่วมกันและแต่ละหน่วยงานก็ได้งานและบรรลุตามตัวชี้วัดของตนเช่นกัน

การนำข้อเสนอของละแต่ละโครงการเข้าแผนชุมชน ท้องถิ่น หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือแผนจังหวัด ได้มีการนำข้อเสนอของละแต่ละโครงการเข้าแผนชุมชน ท้องถิ่น หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือแผนจังหวัดเป็นที่เรียบร้อย ทั้ง 4 โครงการ

ดังจะเห็นได้ว่า การดำเนินการได้ทำตามวัตถุประสงค์และแผนการที่วางไว้ แต่อาจจะมีการปรับแก้จากการจัดประชุมเวทีมาประชุมออนไลน์แทนในช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่มีคำสั่งห้ามเข้าพื้นที่สีแดง ที่มีการแพร่ระบาดอย่างหนักและปรับจากประชุมมาเป็นการโทรปรึกษาหารือแทน เนื่องจากมีการถูกกักตัวของทีมวิจัย ผู้ร่วมวิจัย และกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เนื่องจากมีผู้ติดเชื้อโควิด-19 มีการประกาศห้ามเข้าพื้นที่ คนในห้ามออกนอกห้ามเข้า ซึ่งต้องปรับไปตามสถานการณ์

สรุปหน่วยงานที่นำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ แยกเป็นโครงการได้ 4 โครงการ ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 3 หน่วยงานที่นำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ของ 4 โครงการ

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

สรุปและอภิปรายผล

งานวิจัยนี้ได้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการบูรณาการแบบมีส่วนร่วมของขบวนองค์กรในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ในการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะด้วยการวิจัยเพื่อท้องถิ่น โดยผลการวิจัยที่สำคัญคือ การที่ทุกภาคส่วนในพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ร่วมตัดสินใจ และร่วมสร้างการพัฒนาที่ตอบโจทย์ความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ United Nations (1981) ที่ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่าเป็นการเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ การเข้าไปมีส่วนร่วมทำให้เกิดการพัฒนา และประชาชนได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนา นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Cohen & Uphoff (1980) ที่เห็นว่า นอกจากการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแล้ว ทุกภาคส่วนควรมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (Implementation) และมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefit) อย่างทั่วถึง ซึ่งแนวคิดนี้ได้รับการสนับสนุนจาก Cohen & Uphoff (1977) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมโดยทั่วไปจะต้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจควบคู่ไปกับการปฏิบัติการ ซึ่งเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์และการประเมินผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาในลักษณะโครงการชุด (Series of Projects) ซึ่งประกอบด้วย 4 โครงการย่อย โดยแต่ละโครงการได้เปิดโอกาสให้ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม นักวิชาการ นักวิจัย และนักพัฒนา ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการรับฟังและให้ข้อเสนอแนะในทุกขั้นตอน ร่วมกับประชาชนในพื้นที่ซึ่งเป็นผู้ได้รับผลกระทบโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Arnstein (1969) ที่เห็นว่า ผู้มีอำนาจหน้าที่ต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ยอมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมากขึ้น และให้ประชาชนสามารถใช้อำนาจตัดสินใจได้ ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการดำเนินโครงการต่างๆ และช่วยให้การแก้ไขปัญหาตรงกับความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับแนวคิดของ เสาวนิตย์ ชัยมุสิก (2542) ที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การดำเนินโครงการ การแบ่งปันผลประโยชน์ และการประเมินผลโครงการพัฒนาด้วยความสมัครใจ โดยปราศจากข้อกำหนดจากบุคคลภายนอก และเป็นไปเพื่อตอบสนองความต้องการของสมาชิกในชุมชน ตลอดจนให้ความสำคัญกับอำนาจอิสระในการแบ่งปันผลประโยชน์ และความรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการของสมาชิก ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของการวิจัยที่มุ่งเน้นการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น

นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาในระยะยาว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปุณณศรี ต่อไพบุลย์ และคณะ (2568) และควรมีการประเมินผลกระทบและสนับสนุนให้เกิดนโยบายสาธารณะของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในแต่ละโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยศกร วรรณวิจิตร และคณะ (2568) เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับท้องถิ่น ระดับจังหวัด และระดับประเทศ ตามกรอบการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่มี 6 ยุทธศาสตร์ที่สำคัญ

นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ชนิษฐา หอมตะโก (2562) ที่ให้ความสำคัญกับการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาประเทศกับคุณภาพชีวิตของประชาชน และการรักษาทรัพยากรธรรมชาติกับสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อเตรียมรับมือกับสถานการณ์ต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบที่ว่า การท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในโครงการที่ควรให้ความสำคัญในการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ โฆษิตสุทธร บงศ์บุตร และคณะ (2568) ที่ชี้ให้เห็นว่า หากแหล่งท่องเที่ยวมีศักยภาพในการดึงดูดนักท่องเที่ยว การส่งเสริมการประชาสัมพันธ์และการพัฒนาความร่วมมือจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเพิ่มความสำเร็จ

จากการศึกษาเรื่องการบูรณาการแบบมีส่วนร่วมของขบวนองค์กรจังหวัดสุราษฎร์ธานี ในการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะด้วยการวิจัยเพื่อท้องถิ่น ผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการกำหนดกฎเกณฑ์ร่วมกันในขั้นตอนการสร้างการมีส่วนร่วมแบบบูรณาการ โดยผลักดันให้เป็นส่วนหนึ่งของแผนงานในแต่ละหน่วยงาน

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

2) ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรเพิ่มการให้ความรู้และการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการบูรณาการแบบมีส่วนร่วม และจัดโครงการและกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อสร้างความมั่นคงและยั่งยืน

3) เครือข่ายขบวนองค์กร ควรพัฒนาและจัดอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรเกี่ยวกับการบูรณาการแบบมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะด้วยวิจัยเพื่อท้องถิ่น เพื่อให้การดำเนินงานในทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) ควรจัดการประชุมเครือข่ายเพื่อสร้างความเข้าใจและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการลงพื้นที่ เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และหาแนวทางแก้ไขปัญหาคือตรงจุด

2) ควรจัดการอบรมให้บุคลากรในองค์กรต่างๆ ได้เรียนรู้การบูรณาการงานเข้าด้วยกัน โดยมีการกำหนดวัตถุประสงค์ร่วมกันในการแก้ไขปัญหาแบบมีส่วนร่วม

3) ก่อนลงพื้นที่ปฏิบัติงาน ควรจัดลำดับขั้นตอนโครงการ แผนงาน และกิจกรรม เพื่อให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องสามารถดำเนินงานร่วมกันได้อย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

ชนิษฐา หอมตะโก. (2562). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะด้านสิ่งแวดล้อมของ สมัชชาสุขภาพจังหวัด ภาคใต้ตอนบน. วารสารสหวิทยาการวิจัย: ฉบับบัณฑิตศึกษา, 8(1), 93-108.

โฆสิตสุทธธ บงศ์บุตร, เสรี วงษ์มณฑา, ชุชนะ เตชคณา และ ณัฐรินทร์ ปรีวงศ์กุลธร. (2568). การประเมินศักยภาพ การท่องเที่ยวตามรอยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมหาราชในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. สหวิทยาการ และความยั่งยืนปริทรรศน์ไทย, 14(1), บทความที่ 7.

ปทุมณรัตน์ ต้อไพบูลย์, ดวงเดือน พันธมนาวิน และ ดุจเดือน พันธมนาวิน. (2568). การวิจัยเพื่อพัฒนาและทดสอบ ความตรงของแบบวัดความตั้งใจดูแลผู้สูงอายุอย่างเอื้ออาทร. สหวิทยาการและความยั่งยืนปริทรรศน์ไทย, 14(1), บทความที่ 4.

ยศกร วรรณวิจิตร, พงษ์ศัญญ์ ชาญชัยฉนิวรรณ์, กิตติยา แก้วสะเทือน และ วาริท วสยางกูร. (2568). การมีส่วนร่วมของ ชุมชนในการพัฒนาสื่อเสมือนจริงแบบปฏิสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ตำบลปากน้ำประแส จังหวัด ระยอง. สหวิทยาการและความยั่งยืนปริทรรศน์ไทย, 14(1), บทความที่ 10.

เสาวนิตย์ ชัยมุสิก. (2542). การบริหารโรงเรียนเป็นฐานเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บุ๊ค พอยท์.

Arnstein, S. (1969). A Ladder of Citizen Participation. *Journal of the American Institute of Planners*, 35(4), 216-224.

Cohen, J., & Uphoff, N. (1977). *Rural Development Participation: Concepts and Measures for Project Design, Implementation and Evaluation*. New York: Cornell University.

Cohen, J., & Uphoff, N. (1980). Participation's Place in Rural Development: Seeking Clarity through Specificity. *World Development*, 8(3), 213-235.

Limaphant, N., Jewcharoensakul, S., & Nanthachai, S. (2019). Career Development and Quality of Life Promotion for the Elderly in the Community of National Housing Authority in Bangkok Metropolitan. *Asian Political Science Review*, 3(2), 116-126.

Phanwichit, S. (2022). Enactment of Law on Coverage and Provision of Long-Term Health Services for Thailand's Elderly. *International Journal of Crime, Law and Social Issues*, 9(1), 1-9.

Thatsanai, R. (2019). The Public Private Partnerships in Elderly Welfare Provided in Thailand. *International Journal of Crime, Law and Social Issues*, 6(2), 57–63.

United Nations. (1981). *Department of International Economic and Social Affairs*. Geneva: United Nations.

Whangmahaporn, P., Simmonds, P., & Whangmahaporn, B. (2018). Factors Affecting Quality of Life of the Elderly in Thailand. *Asian Political Science Review*, 2(2), 79–87.

Data Availability Statement: The raw data supporting the conclusions of this article will be made available by the authors, without undue reservation.

Conflicts of Interest: The authors declare that the research was conducted in the absence of any commercial or financial relationships that could be construed as a potential conflict of interest.

Publisher's Note: All claims expressed in this article are solely those of the authors and do not necessarily represent those of their affiliated organizations, or those of the publisher, the editors and the reviewers. Any product that may be evaluated in this article, or claim that may be made by its manufacturer, is not guaranteed or endorsed by the publisher.

Copyright: © 2025 by the authors. This is a fully open-access article distributed under the terms of the Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0).